

יד הקשה

אין טעם להסתיר זאת עוד. מוטב שנפקח את עינינו ונראה את המצב כאשורו.

"המישטר הליברלי בשטחים" — מת. במקומו בא מישטר אחר. אפשר לקרוא לו "מישטר קשוח", או "מישטר של יד קשה". אך אין צורך בהגדרות מקוריות. זהו המישטר הקלאסי של כיבוש צבאי, פשוטו כמשמעו.

★ ★ ★

איני מאמין ששינוי דראסטי זה בא מסני שמישהו ישב והחליט: דרוש מישטר אחר.

ההחלטה הבסיסית לא באה מצד ממשלת-ישראל, או מצד שר-הבטחון האחראי.

היא לא באה גם מצד האוכלוסיה הערבית. השינוי בא מאליה, בתוקף החוקיות האבי זרית של המצב עצמו.

כיום ניתן לומר: היא היתה בלתי-נמנעת.

★ ★ ★

עצם המושג "מישטר-כיבוש ליברלי" הוא, כמובן, תרתי דסטר, מושג הסותר את עצמו.

מישטר "ליברלי" הוא מישטר בו שווים כל בני-האדם בפני החוק.

זהו מישטר שבו מובטחות זכויות-היסוד של האדם על-פי חוקים דמוקרטיים.

זהו מישטר שבו מתקבלים החוקים על-ידי נציגי הציבור, בכוח של החלטת הרוב ותוך שמירת זכויות המיעוט.

מישטר-כיבוש הוא, מטבע מחותן, ההיפך הגמור מזה.

יש בו כובש ונכבש, עם שליט ועם נשלט.

אין בו שלטון הרוב, אלא שלטון של מושל צבאי.

אין בו זכויות-יסוד מובטחות. כי החוק הקובע במישטר זה הוא מינשר המושל הצבאי, שאינו טעון אישור של שום פרלמנט, שאינו ניתן לצימצום על-ידי שום בית-משפט.

★ ★ ★

לא מכבר ביקר שר-השיכון המפ"מ, מרדכי בנטוב, אצל שר-החוץ האיסלקי, פיאטרו נני. היה זה ביקור ידידותי. נני הוא סוציאליסט שמאלי, ומפ"מ עדיין משלה את עצמה שהיא סונאח.

כאשר הירצה בנטוב בפני נני על "שלטון-הכיבוש הליברלי" שלנו, הפסיק אותו נני וקרא: "אנא, עשה עימי חסד. אל תדבר על כיבוש ליברלי! יכול להיות כיבוש נחוץ, כיבוש בלתי-נמנע. אבל לא יכול להיות כיבוש ליברלי".

הוא צדק, כמובן. כל מישטר-כיבוש הוא שרירותי.

יכול להיות מישטר-כיבוש המשתמש בכוחו בצורה אנושית ככל האפשר. אבל אין זה משנה את מהותו השרי רותית. שהרי המושל, ולא הנמשל, מחליט מתי להנהיג ומתי לא להנהיג שיטות אנושיות, והוא מחליט על כך על-פי שיקוליו שלו, האינטרסים שלו, מצב-הרוח שלו. לנמשל אין שום השפעה על כך.

★ ★ ★

דיקטטורה נאותה ושאר דיקטטורה. הדיקטטור החביב ביותר, האנושי ביותר, בעל הרצון הטוב ביותר — ושאר דיקטטור. אין הוא דמוקראטי, ואין הוא ליברלי. המילה "דמוקראטיה" פירושה, ביוגנית, שלטון העם. בי מישטר-כיבוש אין העם שולט. הוא נשלט.

המילה "ליברלי" גזורה מן המילה הלאטינית "ליברליס", שפירושה "כרוח האדם החופשי". במישטר-כיבוש לא יכול להיות אדם חופשי.

מישטר המעניק להמוני העם את השלטון ואת החופש, שוב אינו מישטר-כיבוש. ולהיפך: מישטר של כיבוש אינו יכול להעניק לנתיניו לא זה ולא זה.

כך אומר ההגיון הפשוט, המופשט.

כך אומר גם ההגיון המעשי, פרי הנסיון.

זהו הוכח מתחדש בשנתיים של קיום המימשל הצבאי הישראלי, "מישטר הכיבוש הליברלי" שכולנו התגאנו בו, ושכולנו השתמשנו בו כדי להרגיע את מצפוננו.

★ ★ ★

מדוע זה נכשל? מדוע זה נעלם לנגד עינינו, פושט את צורתו ולבוש צורה אחרת לגמרי?

מפני שגם במישטר-הכיבוש האנושי ביותר, הרך ביותר, אין האדם שוכח את שאיפתו ה"עמוקה ביותר": השאיפה לחופש, לחרות אנושית ולאומית.

מישטר אנושי יכול לעכב תהליך זה. אך אין הוא יכול למנוע אותו. שום "יד רכה", שום "איהתערבות בעניינים פנימיים", שום "גשרים פתוחים", אינם יכולים להשכיח מלב התושב שהוא חי תחת שלטון זר, שהוא כסוף לרצונו של מושל צבאי המופקד על צבא-הכיבוש.

אפילו כשאין חקירות של עינינו, כשאין מופצים בתים,

כשאין מגרשים אנשים, כשאין מעצרים ומשפטים צבאיים — אפילו אז יקום אדם גורמלי, במקום או במאוחר, ויאמר: אני רוצה לחיות תחת שלטון של בני-עמי! אני רוצה בחרות לאומית!

שאיפה זו משותפת לכל בני-האדם — לאיכר סקוטי, לציידי-גולגולת אינדונסי, לכורה כושי דרום-אפריקאי, לבחור-ישיבה יהודי, למוכר-פלאפל פלסטיני.

לא נמצא עדיין כוח בעולם המסוגל לשרשה או להחניקה.

★ ★ ★

ברגע שאיפה זו מרימה את ראשה, מתחיל מעגל-הקסמים האכזרי.

הציבור הנשלט פועל נגד מישטר-הכיבוש — בדרכים של מחתרת, לוחמה זעירה, מרי אזי רחי או מאבק פוליטי.

כפי שאמר לי מנהיג פלסטיני: "כשיש לי רסיס בעין, לא איכפת לי אם הוא מברזל או מזהב!". מישטר-הכיבוש, שהשתדל עד אותו רגע להיות אנושי

וחיובי, נאלץ להגיב על סעולה זו בהכבדת שלטונו ובהקטן שחת שיטותיו.

שיטות החדשות יוצרות מרירות גוברת, מחזקות את ידי המתקוממים. עם התחזקות מתנה זה, נאלץ מישטר הכיבוש להשתמש בשיטות שעד אז הוא נרתע מהן.

טרור מוליד טרור נגדי. פעולה מולידה תגובת מול. אלימות גוררת אלימות. אכזריות גוררת אכזריות. שני הצדדים משחיתים זה את זה.

וכך, חיש מהר, מופתעים ראשי מישטר-הכיבוש היוזוכה שהם משתמשים בדיוק באותן השיטות שהם רצו להימנע מהן, אותן השיטות שבהן השתמשו כל מישטר-הכיבוש לפניהם, השיטות שנסתיימו תמיד באסון.

כך זה קרה — אף ללא מיקרה אחד יוצא מן הכלל — בכל מקום בעולם שבו הוקם מישטר-כיבוש, ולא התחסל בעוד מועד.

לוחמה-מונחם היה שונה בכל מיקרה ומיקרה — אך טיב ההתפתחות זהה לחלוטין בכל המיקרים.

★ ★ ★

מישטר-הכיבוש שלנו בשטחים המוחזקים עבר עד כה שלושה שלבים.

השלב הראשון התחיל מייד עם כיבוש השטחים, והוא נמשך בערך כחודשיים.

תקופה זו עמדה בסימן ההלם האדיר של עצם הכיבוש. עולם שלם של מישוגים ודפיוסי-מחשבה התמוטט. הישראלי חזל מלהיות מייפלת רחוקה בעלת-קרניים, הפך מציאות הנראית בעין. היתה סקרנות עצומה, הדדית, מבורכת. לתודעת כל ערבי חדרה ההכרה שישראל קיימת, וראשיתה של השלמה נפשית עימה.

אלה היו ימי ההזרמנות הגדולה, כשהכל היה אפשרי, כשמילה חדשה היתה נספגת כמו טיפות-גשם באדמה צחיחה.

אולם השעה הגדולה לא מצאה אנשים גדולים בצדנו. ממשלת הליכוד הלאומי, מבנין עד ברוילי ומדיין עד דיין, פשוט לא היתה מסוגלת להבין את גדולתו זו של הרגע, להתנער משיגרת המושגים, לכופף את הברזל המלוכנן, ליצור מיד מציאות חדשה.

בא השלב השני, שלב ההמתנה.

תושבי השטחים חזרו, בהדרגה, לעולמם הנפשי הקודם. הם נוכחו לדעת כי הכיבוש הישראלי מתעלם מקיומם הלא-מי, מסרב לראות בהם גורם מדיני.

הם קיח לישועה מן החוץ — מידי חוסיין או עבד-אל נאצר, האמריקאים או הרוסים, יארינג או מועצת-הבטחון.

בינתיים ישבו בשקט, לא ראו טעם בהסתכנות. בליבם אהרו, כמובן, את אנשי-הטרור, הנראים בעיניהם כלוחמי שיחורו. אך הם לא העניקו להם מחסה ועזרה.

אדם מוגבל, אדם שלא קרא מימיו ספרים ושאינו מסוגל לדמוד מנפוין הזולת, יכול היה להשלות את עצמו כי זהו מצב של קבע.

הוא יכול היה להשמיע דברי איחלת בנוסח "הערבים האלה הם לא כמו עמים אחרים. הם לא מסוגלים ללחום". הוא יכול היה להשלות את עצמו כי אנו הננו גאוני כל הדורות, שהמצאנו פאטנט מופלא ששום כובש לפנינו לא ידע כמותו.

אנחנו הזהרנו בפני אשלייה זו. לפני שנה וחצי, לפני שנה, לפני חצי שנה.

ידענו כי שלב זה מוכרח להסתיים, וכי אז נעמוד בפני הירדרדות.

אולם אנשים כמו משה דיין לא היו מסוגלים, או לא היו מעוניינים, לתפוס זאת.

★ ★ ★

ךכך, לפני כחודשיים, התחיל השלב השלישי. השלב הקלאסי של הכיבוש.

רוח חדשה עוברת בשטחים המוחזקים.

האהדה לאירגוני-הטרור שוב אינה הערצה מרחוק. הנוער מצטרף בהמוניו לאירגונים אלה, הנראים לו כתנועות שיחרור מפוארות. רופאים, עורכי-דין, כמרים, מנהלי בתי ספר עומדים בראש תאי-מחתרת פעילים.

מול מציאות זו, נאלץ מישטר-הכיבוש להפעיל את רוב השיטות הקלאסיות של מישטר כזה. תפיס-מפשע נעשים יחד עם האשמים, נעשה הכל כדי להוציא ידיעות מפי עצירים.

השינאה נתקלת בשינאה. חיילי-הכיבוש מניב על שינאת הנכבש בזעם ובחימה שפוכה.

המושל נדהם להוכח כי נתיניו רואים בו מדכא אכזרי. הצבא המפואר של הנצחון, שהעולם התייחס אליו בהערצה, הופך כוח-משטרה שענתואי העולם מתחילים לתארו בצבעים קודרים.

★ ★ ★

מה לעשות? איך להגיב על התפתחות חדשה זו? התגובה הגרועה ביותר היא: להתעלם מן האמת. לטמון את הראש בחול. לא לרצות לדעת. לומר: "זה לא יכול לקרות אצלנו. אנחנו שונים מכולם".

כך עשו אחרים — ואנחנו בזים להם על כך.

התגובה הנכונה היא: להבין שזהו בלתי-נמנע. שורת דרכו של כל מישטר-כיבוש ההופך תופע-קבע. שסיפוחם הרשמי של השטחים לישראל אך יחמיר מצב זה שבעתים.

המסקנה היא: למצוא פתרון. כתרין מדיני. ומה ר.

למעננו. למען צה"ל. למען בריאות נפשנו!